Jaarverslag
2023

FAUNABEHEEREENHEID
NOORD-HOLLAND

Colofon

Organisatie
Stichting Faunabeheereenheid Noord- Holland

Periode verantwoording
2023

Postadres
Spaarne 17
2011 CD Haarlem

T 023 – 21 00 223
E info@fbenoordholland.nl
I www.fbenoordholland.nl

Bank/Giro rekeningnummer
NL41 RABO 0389 4629 50

Kamer van Koophandel-nummer
341.86.797 Amsterdam

Contactpersoon
Patty Laan, directeur – secretaris

Foto's
Anke van der Meer

Leeswijzer
Dit jaarverslag begint met een voorwoord van de voorzitter. In hoofdstuk 1 worden vervolgens de positie en de werkwijze van de FBE Noord-Holland beschreven, de (inter-) nationale vertegenwoordigingen en hoe wordt aangesloten op de provinciale beleidsdoelen. Vervolgens worden de prestaties per thema verantwoord. De FBE Noord-Holland werkt aan zeven thema's. De vijf inhoudelijke thema's zijn jacht, vrijgestelde soorten, ganzen, hoefdieren, exoten en plaagdieren. De twee organisatorische thema's zijn data en communicatie. Deze hangen nauw samen met de inhoudelijke thema's.

Colofon 2
1 Voorwoord 4
2 De Faunabeheereenheid 5
2.1 Doel 5
2.2 Wettelijke positie Faunabeheereenheid 5
2.3 Organisatie 6
2.4 Samenwerking 6
3 Jacht 9
4 Vrijgestelde soorten 10
4.1 Plan 10
5 Ganzen 12
5.1 Plan 12
5.2 Uitvoering van beheer 14
6 Hoefdieren 17
6.1 Ree 17
6.2 Damhert 17
6.3 Valwild 17
7 Exoten en plaagdieren 18
7.1 Exoten 18
7.2 Plaagdieren 18
8 Databeheer 19
8.1 Registreren 19
8.2 Schadetegemoetkoming 20
8.3 Toezicht en handhaving 21
8.4 Tellingen 21
9 Communicatie 23
9.1 Website 23
9.2 Faunakalender 23
9.3 Nieuwsbrief 24
9.4 Helpdesk 24
9.5 Jaarverslag 24
9.6 Op uitnodiging 24
9.7 Pers 24

1 Voorwoord

Leven met de natuur. We zijn het verleerd. In onze hoogstedelijke samenleving is natuur iets dat is los komen te staan van de menselijke bedrijvigheid. In ruimtelijke plannen is de natuur het sluitstuk. De andere kant is dat mensen dol zijn op de natuur. We wandelen en fietsen massaal door bos en duin en genieten van de openheid van het platteland. Maar toch, natuur moet ons ook weer niet in de weg zitten. Bijvoorbeeld als het gaat om bouwambities of parkeerplekken.

Door klimatologische veranderingen ervaren mensen de natuur nu steeds vaker als minder vriendelijk en minder maakbaar dan gedacht. Extreme hitte, droogte en regenval zorgen voor mislukte oogsten, festivals die niet doorgaan en vakanties die in duigen vallen. Dit alles dwingt de bewoners van de lage landen tot een andere kijk op de natuur en hun verhouding ertoe. Intussen roept de wetenschap al jaren dat gedragsverandering van diezelfde bewoners noodzakelijk is om ergere rampen te voorkomen. Maar kennelijk volgen we liever partijen die zeggen dat klimaatverandering en de slechte staat van de natuur sprookjes zijn.

Ik vertel dit verhaal om duidelijk te maken binnen welke maatschappelijke, politieke en ecologische context de FBE Noord-Holland dagelijks actief is. Haar belangrijkste taak, het voorkomen en bestrijden van schade door in het wild levende dieren aan landbouwgewassen en natuur, is een wezenlijk onderdeel van beleid dat staat voor behoud van een gezonde natuur. Omdat de FBE Noord-Holland niet in sprookjes gelooft neemt zij de wetenschap en de staat van de natuur bloedserieus.

Het is de FBE ook het afgelopen jaar opnieuw gelukt om met alle betrokken partijen de kwaliteit van het beheer te verbeteren en tot stevig onderbouwde projecten te komen. Het bestuur heeft de medewerkers van het bureau daarom alle ruimte gegeven om de eigen kennis te verbreden en te verdiepen en vooral om te innoveren. Dat heeft het afgelopen jaar geleid tot de introductie van een eenvoudiger en betrouwbaarder systeem van afschotregistratie (Faunaspot), want voor een goed onderbouwd plan zijn betrouwbare data van vitaal belang. Tevens is volop ingezet op meer samenwerking tussen FBE's van de verschillende provincies op het dossier ganzen. Een uniek proces dat in 2024 naar verwachting volop zijn beslag zal krijgen.

De sleutel tot deze successen is een bureau met sterk gemotiveerde medewerkers die met grote kennis van zaken en de nodige durf zich inzetten om samen met stakeholders de schade aan gewassen te beperken en de soortenrijkdom in stand te houden. Daarnaast een bestuur dat bereid is om rondom een gemeenschappelijke doelstelling de nek uit te steken. Ook als dat voor individuele bestuursleden leidt tot een lastige discussie met de eigen achterban. Bestuurders met lef dus. Ik ben daarom supertrots voorzitter te mogen zijn van beide teams.

De FBE Noord-Holland gaat de maatschappelijke discussie rondom het doden van dieren ook niet uit de weg. We hebben de communicatie over wie wij zijn en wat wij doen het afgelopen jaar versterkt en uitgebreid. Daarbij gaat het erom de feitelijke situatie rond faunabeheer zo goed mogelijk in beeld te brengen om zodoende een platform te bieden aan de verschillende, vaak tegengestelde, belangen die een rol spelen in het faunabeheer.

Drs. Jan Pieter J. Lokker - voorzitter Faunabeheereenheid Nood-Holland.

2 De Faunabeheereenheid

2.1 Doel

In Noord-Holland leven veel dieren. Reeën, damherten, vossen, ganzen; ze horen er van nature thuis. In ons volle landschap willen we wonen, recreëren, ons snel en veilig kunnen verplaatsen, willen we voedsel verbouwen en veilig kunnen vliegen. Daardoor ontstaan soms conflicten tussen belangen van dieren en andere maatschappelijke belangen. Als Faunabeheereenheid Noord-Holland zoeken wij naar oplossingen om deze conflicten op te lossen of liefst te voorkomen. Dat doen we onpartijdig, op basis van kennis en samen met alle betrokken partijen.

We zoeken bij voorkeur naar oplossingen, waar alle betrokken partijen zich in kunnen vinden. Uiteraard zijn we daarbij gehouden aan de wettelijke en politieke kaders, maar we geven ook de consequenties van andere maatschappelijke keuzes weer voor de optredende mens-dier conflicten. We bekijken de dilemma's vanuit een breed blikveld. Natuurorganisaties, grondeigenaren, faunabeheerders, agrariërs en bedrijven. Met alle betrokken partijen zetten we gezamenlijk de schouders onder het uitvoeren van de plannen.

We zetten actief in op diervriendelijke alternatieven om schade te voorkomen. Denk aan het verjagen van ganzen of het plaatsen van hekken om aanrijdingen te voorkomen. Belangrijk is dat het faunabeheer op een slimme manier gebeurt. Pas als preventie onvoldoende soelaas biedt, komt afschot in beeld. Soms is er geen alternatief. Ons motto: zo min mogelijk afschot. We gaan de optie niet uit de weg, maar zien het als laatste redmiddel. Afschot moet doelmatig zijn. We hanteren strenge regels over de manier waarop het doden gebeurt.

2.2 Wettelijke positie Faunabeheereenheid

De FBE Noord-Holland vindt haar wettelijke bestaansrecht in artikel 8.2 van de Omgevingswet. De FBE Noord-Holland faciliteert en coördineert het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers. De uitvoering hiervan geschiedt overeenkomstig de faunabeheerplannen. In de provinciale Omgevingsverordening NH2022 vastgesteld 5 juli 2022 artikel 2.11 is dit nader ingevuld.

De FBE Noord-Holland heeft een verantwoordelijkheid voor de coördinatie van het beheer zoals dat beschreven staat in het faunabeheerplan (art. 2.9 OVNH 2022). Gezien de centrale positie en toegang tot informatie op verschillende niveaus is de FBE Noord-Holland bij uitstek de organisatie die alle partijen informeert over ontwikkelingen op het gebied van faunabeheer. De FBE Noord-Holland kan daardoor zorgen voor een efficiënte uitwisseling van kennis en informatie.

2.3 Organisatie

Bestuur

Het bestuur van de FBE Noord-Holland bestaat uit vertegenwoordigers van uiteenlopende organisaties die een rol of taak hebben bij faunabeheer.

- De heer A. Hooijer - Land- en Tuinbouworganisatie Noord, Noord-Holland;
- De heer R. Benoist - Koninklijke Jagersvereniging (KNJV), de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer (NOJG) en de Wildbeheereenheden (WBE's) in Noord-Holland;
- De heer M. de Jong – terreinbeherende organisaties: Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Waternet, PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Gooise Natuurreservaat;
- Mevr. S. Tienkamp - Staatsbosbeheer;
- De heer A. van Gelderen - Hollands Particulier Grondbezit;
- De heer J. van Nieuwenhuijzen - Agrarische Collectieven Noord-Holland;
- Expert dierenwelzijn/diergedrag (vacant).

Het bestuur wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Deze samenstelling biedt naast kennis en ervaring ook een uitgebreid netwerk en kansen voor een zo breed mogelijk draagvlak voor de uitvoering. Het bestuur heeft in 2023 viermaal vergadert en éénmaal is via een schriftelijke ronde een besluit genomen.

Bureau

De FBE Noord-Holland beschikt over gekwalificeerd personeel met expertise op het gebied van ecologie, (populatie-)biologie en data-analyse, dat bovendien goed op de hoogte is van de actuele natuurwetgeving. Dit team bundelt ervaring en deskundigheid op het gebied van beheer en dataverzameling en heeft daarnaast een uitgebreid netwerk. Afhankelijk van de opgave en beschikbaar personeel in de markt bestaat het bureau uit 5-7 FTE.

Werkwijze

Er zijn verschillende perspectieven, waarden en oplossingen met betrekking tot faunabeheer. Daarbij spelen uiteenlopende maatschappelijke belangen, niet in de laatste plaats die van wilde dieren. Het is een complexe omgeving. Het team wordt daarvoor opgeleid en werkt volgens de methodiek van Strategisch Omgevingsmanagement (SOM). Dit houdt o.a. in dat de processen voorspelbaar georganiseerd en transparant zijn en er vroegtijdig wordt gecommuniceerd naar belanghebbenden. We werken op basis van wetenschappelijke feiten en houden rekening met de belangen van de stakeholders.

2.4 Samenwerking

Internationale samenwerking

De FBE Noord-Holland vervult samen met Sovon een adviesfunctie bij de Werkgroep AEWA Ganzen ('WAG'). AEWA staat voor Afrikaans-Euraziatische Watervogelovereenkomst. De WAG coördineert de inbreng van Nederland in internationaal verband namens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de provincies. De WAG zorgt ervoor dat internationale afspraken, data en kennis op nationaal niveau beschikbaar worden gesteld. Op deze wijze worden ganzen internationaal gemonitord, niet alleen wat betreft aantallen,

maar ook met betrekking tot het uitvoeringsbeleid. Jaarlijks vindt er een congres plaats waar de resultaten en doelen worden besproken, gecontroleerd en afspraken worden gemaakt.

AEWA heeft verschillende expertgroepen. Werknemers van de FBE Noord-Holland nemen deel aan de expertgroepen Brandgans, Grauwe Gans, en Landbouwschade.

Landelijke samenwerking

De FBE werkt samen met diverse specialisten, waaronder juristen, organisatiedeskundigen en wetenschappers van organisaties zoals Sovon en de Zoogdierenverenging. Het personeel van de FBE Noord-Holland neemt deel aan o.a. het landelijk secretarissenoverleg FBE NL, overleggen in het kader van schade (BIJ12) en de taakgroep Ganzen van het Interprovinciaal Overleg (IPO), waar de FBE Noord-Holland namens alle FBE's in Nederland als adviseur betrokken is.

Regionale samenwerking met betrekking tot ganzen

De FBE Noord-Holland werkt, afhankelijk van het onderwerp, in wisselende coalities samen met Provincies en andere FBE's. Wat betreft vliegveiligheid omvat dit de Provincies en FBE's uit Zuid-Holland en Utrecht. Voor de ruivangsten zijn dit de FBE's Zeeland, Utrecht en Zuid-Holland. In september 2023 is officieel gestart met het maken van een interprovinciaal beheerplan ganzen voor de provincies, Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland (zie hoofdstuk 5).

De bijdrage aan de provinciale beleidsdoelen

De provincie heeft de wettelijke taak om planten en dieren te beschermen. Dit is onder meer vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de daaropvolgende Omgevingswet. De beleidsambities van de Provincie Noord-Holland zijn opgenomen in de Omgevingsvisie NH2050. De kaders over hoe we met onze omgeving omgaan zijn vastgelegd in de omgevingswet en verder uitgewerkt in de Omgevingsverordening NH2022 en beleidsregels. Over het algemeen is het verboden om in het wild levende dieren te doden, maar onder specifieke omstandigheden en indien er bepaalde maatschappelijke belangen in het geding zijn, kan hiervan worden afgeweken.

De provinciale beleidsdoelen streven samengevat naar het volgende:

- Een goede balans tussen de instandhouding van soorten en de intrinsieke waarde van het dier enerzijds, en het voorkomen en bestrijden van schade m.b.t. de wettelijke belangen anderzijds;
- Een efficiënt en goed functionerend faunabeheersysteem en een helder en haalbaar uitvoeringsbeleid, met draagvlak en begrip hiervoor in de samenleving;
- Voorkomen en terugdringen van ernstige schade aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom o.a. door het besluiten tot afgifte van ontheffingen;
- Verbetering van de verkeersveiligheid op de weg en het spoor;
- Voorkomen en terugdringen van negatieve invloeden op wilde flora en fauna, evenals de instandhouding van een natuurlijke habitat;
- Het veiligstellen van het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid;
- Het voorkomen en bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

- Een minimale stand van invasieve exoten.

Sinds 2003 heeft de FBE een subsidierelatie met de Provincie Noord-Holland. Jaarlijks wordt een activiteitenplan opgesteld, waarin staat welke bijdrage de FBE levert aan deze beleidsdoelen. Het gaat hierbij om de maatschappelijke belangen flora en fauna, openbare orde en veiligheid en landbouwschade. Op basis van dit activiteitenplan stelt de Provincie de middelen ter beschikking om dit uit te voeren.

3 Jacht

De meeste planten en dieren in Nederland worden beschermd door de Wet natuurbescherming (sinds 1-01-2024 opgegaan in de Omgevingswet). Deze wet biedt echter ook uitzonderingsmogelijkheden. Wanneer bepaalde diersoorten schade aanrichten, kunnen deze onder strikte voorwaarden worden verjaagd of gedood. Dit gebeurt op grond van vrijstellingen, ontheffingen of opdrachten. Daarnaast noemt de Omgevingswet jacht als een instrument om schade te voorkomen via het handhaven van een redelijke wildstand populaties van specifiek in de wet benoemde wildsoorten. In de wet zijn vijf soorten benoemd waarop jacht kan plaatsvinden (de wildsoorten): konijn, haas, fazant, houtduif en wilde eend.

Faunabeheerplan Wildsoorten 2023-2029

De Omgevingswet vereist voor de jacht ook een goedgekeurd faunabeheerplan. Het is de wettelijke taak van het bestuur van de FBE om zo'n plan vast te stellen. Voor de uitoefening van de jacht fungeert het faunabeheerplan als koepel. Het is aan de grondgebruikers om binnen het kader van het faunabeheerplan te bepalen wat aan schadebestrijding nodig is en op welke wijze de jacht daarin een rol speelt. Het faunabeheerplan heeft daardoor vooral een belangrijke rol in de rapportage over de mate waarin de uitoefening van de jacht plaatsvindt en van de trends van de populaties van de vijf wildsoorten. Het bevat, in tegenstelling tot de schadesoorten, geen maatregelenpakket. Dit is aan de jachthouder. Het faunabeheerplan is daarom richtinggevend (niet bepalend) voor de jacht in de komende periode.

Het bestuur van de FBE Noord-Holland heeft op 21 juni 2023 het Faunabeheerplan Wildsoorten 2023-2029 unaniem vastgesteld. In navolging hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 11 juli 2023 het plan getoetst aan de wetgeving en goedgekeurd. Tegen het plan zijn twee bezwaarschriften ingediend.

Jacht staat zowel landelijk als binnen de Provincie Noord-Holland op de bestuurlijke agenda. De FBE Noord-Holland heeft hierin zelf geen direct belang, maar draagt waar nodig bij aan de beleidsvorming door levering van data.

Uitvoering

Naast het administratief mogelijk maken van de jacht door het vaststellen van een wettelijk vereist faunabeheerplan wildsoorten bestonden de werkzaamheden uit het mogelijk maken dat jagers (wildsoorten) en faunabeheerders (schadesoorten) op eenvoudige wijze ter plaatse direct kunnen voldoen aan de wettelijke plicht het aantal gedode dieren naar soort, aantal en locatie kunnen rapporteren bij de FBE Noord-Holland. Deze data worden jaarlijks verwerkt en gepubliceerd op de website van de FBE Noord-Holland. Provincie en Rijk behouden hiermee overzicht over de aantallen gedode dieren en rapporteren daarmee aan Europa (derogatie).

4 Vrijgestelde soorten

Dieren die niet in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel in het hele land schade veroorzaken, kunnen door de minister op de landelijke vrijstellingslijst worden geplaatst en worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Op dit moment zijn dat de Canadese gans, houtduif, kauw, zwarte kraai, konijn en vos. Soorten die niet op de landelijk vrijstellingslijst staan, maar wel in de hele provincie schade veroorzaken, kunnen onder specifieke voorwaarden op de Provinciale vrijstellingslijst worden geplaatst. Hierop staan de soorten brandgans, grauwe gans, kolgans, ekster, gaai, knobbelzwaan, meerkoet, spreeuw en wilde eend. Grondgebruikers kunnen onder voorwaarden deze soorten (laten) bestrijden ter voorkoming van schade.

4.1 Plan

Uitspraak Raad van State 19 april 2023

Op 19 april 2023 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan in een langlopende juridische procedure met betrekking tot het toen geldende Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023. De Raad oordeelde dat voor het gebruik van vrijstellingen feitelijk dezelfde onderbouwingen noodzakelijk zijn als voor een ontheffing.

Deze interpretatie van de Wet natuurbescherming was nog niet eerder gegeven. De uitspraak betekent dat vanaf nu ook voor de vrijgestelde soorten aangetoond moet worden dat er:

a) een noodzaak is (d.m.v. schadecijfers);
b) alternatieven onvoldoende helpen (d.m.v. cijfers over de inzet van preventie);
c) maatregelen niet bedreigend zijn voor de staat van instandhouding (d.m.v. populatiecijfers).

De aard van de regelingen en monitoring bracht tot dan toe echter met zich mee dat deze cijfers niet werden verzameld door de overheden. Op korte termijn bleek het niet haalbaar om alsnog die cijfers te verzamelen. Het gevolg is dat er vanaf medio mei 2023 geen juridisch houdbaar Faunabeheerplan Algemene Soorten beschikbaar was.

De Provincie Noord-Holland heeft in overleg met de agrarische sector een tijdelijk vangnet georganiseerd. Dit houdt in dat als er sprake is van schade er een schadetegemoetkoming tegenover staat. In overleg met de agrarische sector heeft de provincie gewerkt aan maatwerkoplossingen voor bedrijven met de grootste schade. Tegelijkertijd worden schadedata verzamelt. De overheden zijn tevens in overleg met elkaar over een hele stelselwijziging met betrekking tot schadebestrijding. In 2023 waren onvoldoende gegevens beschikbaar om aan de drie bovengenoemde vereisten te kunnen voldoen. Derhalve van schadebestrijding van de soorten die waren opgenomen in het Faunabeheerplan Algemene soorten 2017-2023 niet mogelijk in Noord-Holland. Het bureau van de Faunabeheereenheid heeft hierover uitgebreid gecommuniceerd maar ook veel vragen hierover moeten beantwoorden.

Faunabeheerplan vos Noord-Holland 2024-2029

In de afgelopen beheerplanperiode was er in Noord-Holland een ontheffing van kracht waardoor de vos kon worden bestreden in de periode 1 februari-15 juli, zowel 's nachts als overdag. Het beheer van de vos in Noord-Holland wordt noodzakelijk geacht om de populaties weidevogels te behouden en te versterken. Dit laatste is expliciet onderdeel van de Provinciale beleidsambities, waarmee ook invulling is gegeven aan nationale en internationale afspraken voor deze soorten.

Met het verstrijken van de geldigheid van het Faunabeheerplan Algemene Soorten eind juli 2023, is ook de daarop gebaseerde ontheffing niet meer geldig. Agrarische collectieven en natuurorganisaties geven aan dat de bestrijding van de vos nog steeds noodzakelijk is om de doelstelling ten aanzien van weidevogels te kunnen realiseren. Daarom heeft het bureau in 2023 een nieuw Faunabeheerplan voor de vos geschreven dat september door het bestuur is vastgesteld en vervolgens in november door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd.

Ontheffing

Uit het Faunabeheerplan bleek dat afschot van dieren noodzakelijk is. Op basis hiervan is een ontheffing opgesteld, aangevraagd en verkregen. De ontheffing is voor faunabeheerders beschikbaar gesteld in FaunaSpot.

5 Ganzen

Ganzen veroorzaken in Noord-Holland schade op het gebied van de landbouw, de vliegveiligheid en de natuur. Op hoofdlijnen splitst dit zich in faunabeheerplannen en de uitvoering van beheer. Om de schade te reduceren lopen er verschillende processen, projecten en deelprojecten.

5.1 Plan

Faunabeheerplan ganzen Noord-Holland 2021-2024

Op 13 juli 2021 heeft de Provincie Noord-Holland het Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021-2024 vastgesteld. Dit plan beschrijft een maatschappelijk breed gedragen integraal pakket aan maatregelen. Het doel van deze maatregelen is om de risico's op schade aan de verschillende belangen op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau te brengen, terwijl tegelijkertijd de duurzame instandhouding van de populatie stand- en trekganzen wordt gewaarborgd. De uitvoering vindt plaats conform de ontheffing.

Aangezien de looptijd van dat faunabeheerplan eindigt in 2024, is de FBE Noord-Holland gestart met de voorbereiding van een nieuw plan. Het vraagstuk rondom ganzen in Noord-Holland blijft echter niet beperkt tot de provinciegrenzen, aangezien ganzen zich niet aan deze grenzen houden. Daarom wordt het volgende beheerplan gemaakt in samenwerking met de FBE's van Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland. De aard van de basisdata, de problematiek en de belangen verschillen per provincie. Bovendien moet elk provinciebestuur eigen beleidsafwegingen kunnen maken. Een dergelijk interprovinciaal beheerplan vergt dan ook veel afstemming op verschillende niveaus. Na een uitgebreid traject van bestuurlijke voorbereiding en planvorming is in september 2023 formeel in een feestelijke bijeenkomst het startsein gegeven voor het gezamenlijke traject om te komen tot een interprovinciaal plan ganzen

Het proces voor de ontwikkeling van een nieuw faunabeheerplan wordt uitgevoerd volgens het principe van Strategisch Omgevingsmanagement. Om belanghebbenden te betrekken bij het opstellen van het faunabeheerplan is een interactieve website gebouwd: www.ganzenplan.nl. Op deze website kunnen belanghebbenden reageren op delen van het conceptplan. Ook kunnen geïnteresseerden zich aanmelden voor een nieuwsbrief om het proces te volgen en op de hoogte te blijven.

Ganzen Schiphol

Op 18 februari 2018 heeft de Provincie Noord-Holland het Ganzen beheerplan Omgeving Schiphol 2018-2024 goedgekeurd. Dit plan beschrijft een maatschappelijk breed gedragen integraal pakket aan maatregelen ter bevordering van de vliegveiligheid. Voor de uitvoering van het beheer is een ontheffing beschikbaar voor de ruivangsten, nestbehandeling en populatiebeheer.

Aangezien de looptijd van dit faunabeheerplan eindigt in 2024, is de FBE Noord-Holland gestart met de voorbereiding van een nieuw plan. Het maatschappelijk belang vliegveiligheid zal niet langer worden beschreven in een separaat faunabeheerplan maar integraal onderdeel gaan uitmaken van een faunabeheerplan voor ganzen via het proces wat hiervoor is beschreven onder 'Faunabeheerplan ganzen Noord-Holland 2021-2024'.

De FBE Noord-Holland adviseert de Provincie Noord-Holland in het kader van het convenant "Reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol". Het doel van dit convenant is om voortdurend het risico op botsingen tussen vliegtuigen en vogels op en rond de nationale luchthaven Schiphol te reduceren door passende maatregelen te nemen. De FBE Noord-Holland maakt geen onderdeel uit van het convenant, maar ondersteunt de Provincie Noord-Holland daar waar nodig door te voorzien in data en kennis met betrekking tot het beheer van ganzen.

In 2023 is intensief overleg gevoerd met het ministerie van I&W en de Provincie over de invulling van het nieuwe faunabeheerplan ganzen en de rol van de Faunabeheereenheid Noord-Holland daarbij.

Taakgroep ganzen

De Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BAC-VP) heeft besloten om een taakgroep ganzen op te zetten onder de IPO-werkgroep Natuurwetgeving. Deze adviescommissie bestaat uit de gedeputeerden van de twaalf provincies met de portefeuille natuur. De taakgroep is ingesteld naar aanleiding van het eindadvies "Ganzen zonder grenzen: advies voor een robuust en gebiedsgericht ganzenbeheer". De samenwerking tussen de provincies richt zich voornamelijk op de implementatie van de AEWA-aanpak en zorgt voor een goede afstemming op internationaal, nationaal, provinciaal en regionaal/lokaal niveau. De FBE Noord-Holland en de FBE Utrecht nemen deel aan deze taakgroep als adviseur. Hiermee wordt een optimale aansluiting tussen wetgeving, beleid, plan en uitvoering gerealiseerd.

Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds (AEWA)

De Nederlandse Werkgroep AEWA aanpak Ganzen (WAG) coördineert vanuit Nederland de aanpak van AEWA, conform het besluit van de Ambtelijke Adviescommissie Vitaal Platteland (AACVP) van 25 maart 2016. Deze werkgroep wordt getrokken door de provincie Friesland en bestaat uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de provincies en BIJ12 Faunazaken. De werkgroep maakt daarbij gebruik van twee adviseurs.

De FBE Noord-Holland neemt als adviesur deel aan deze werkgroep. De werkzaamheden bestonden uit het verzamelen van landelijke afschotgegevens van de grauwe gans en brandgans, het informeren, en het ophalen van kennis en ervaring. Daarnaast wordt er een bijdrage geleverd aan de internationale taskforces brandgans, grauwe gans en

landbouwschade waar o.a. de Adaptive Flyway Management Programmes (AFMP's) worden besproken.

De FBE Noord-Holland speelt een belangrijke rol binnen de WAG vanwege de ontwikkelingen op het gebied van het beheer van brandganzen, inclusief het vermogen om de populatie slim te kunnen monitoren (waarbij beslissingen kunnen worden genomen over het stopzetten of voortzetten van het populatiebeheer). Daarnaast heeft de FBE Noord-Holland bijgedragen aan de ontwikkelingen op het gebied van dataverzameling en specifiek de verbetering van afschotdata met de invoering van FaunaSpot.

5.2 Uitvoering van beheer

Om de doelen van het beheerplan te bereiken, zijn er verschillende benaderingen. Daarbij is inzet nodig van zowel vrijwillige als beroepsmatige faunabeheerders en een gespecialiseerd bedrijf voor het vangen van ruiende ganzen (ruivangsten). De FBE Noord-Holland coördineert en faciliteert deze inzet. Een effectieve uitvoer van het ganzenbeheer vereist ook bestrijding van ganzen in enkele kwetsbare natuurgebieden. Aan deze uitvoer zijn uiteraard extra eisen verbonden.

Vrijwillige faunabeheerders en beheer door boswachters

In 2023 hebben vrijwillige faunabeheerders in opdracht van hun grondgebruiker het beheer van ganzen in overwegend de agrarische gebieden van de provincie uitgevoerd. In waterrijke gebieden en natuurgebieden die worden beheerd door terreinbeherende organisaties is de uitvoering voornamelijk gedaan door eigen boswachters of ingehuurd personeel. Zie ook 'beheer in bijzondere gebieden – het gecoördineerd beheer'.

Afzetmarkt

Zowel de FBE Noord-Holland als de faunabeheerders streven ernaar dat alle gedode ganzen in de voedselketen terecht komen. De inspanning van vrijwillige faunabeheerders blijkt zelfs mede afhankelijk te zijn van de afzetmarkt voor ganzen. De afzetmarkt in de consumptieketen is echter beperkt, omdat het eten van ganzenvlees niet gebruikelijk is onder Nederlandse consumenten.

De FBE Noord-Holland heeft daarom in samenwerking met de Provincie Noord-Holland een marktverkenning laten uitvoeren naar de kansen en belemmeringen met betrekking tot de afzetmarkt. De verkenning is in 2022 afgerond en op basis hiervan is er in 2023 een opdracht verstrekt voor een vervolgonderzoek naar de verwaarding van wilde ganzen. Dit vervolgonderzoek is in december 2023 afgerond.

Uit de onderzoeken blijkt dat er kansen zijn, maar vooral ook flinke uitdagingen. Ganzenvlees verwerken tot diervoeder lijkt bijvoorbeeld minder rendabel dan verwerking tot consumptievlees. Het is mooi en smakelijk vlees dat daar prima geschikt voor is, als alternatief voor vlees van gehouden dieren. Ganzenvlees is echter nog onbekend bij de consument, en onbekend maakt onbemind. Er is veel promotie nodig en het zal tijd kosten om die vraag te vergroten.

Daarnaast zijn er tal van andere hobbels. Denk aan het vervoer van gedode ganzen vanuit het veld naar gekoelde ruimtes. Op dit moment zijn er slechts enkele plekken in Noord-Holland waar geschikte koelcellen beschikbaar zijn; meestal te ver voor de vrijwillig werkende schadebestrijder. Bovendien moeten zij vaak voor betalen voor het afleveren van hun afschot, nog een belangrijke drempel.

Ruivangsten

Als preventie niet voldoende oplevert, dan worden populaties ook beheerd met dodelijke maatregelen, zoals afschot of ruivangsten. Ruivangst is een efficiënte manier om een ganzenpopulatie lokaal snel terug te brengen. Ganzen in de rui verliezen hun slagpennen en kunnen hierdoor ongeveer drie weken niet vliegen. In die tijd blijven ze als groep bij elkaar, waardoor er relatief minder inspanning nodig is om grote aantallen tegelijk te vangen en te doden met behulp van CO_2. Een gespecialiseerd bedrijf voert deze activiteiten uit.

De vraag naar ruivangsten is de afgelopen jaren toegenomen, waardoor er rondom de vangcapaciteit concurrentie is ontstaan tussen de verschillende provincies en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Daarom is er in 2020 op initiatief van de FBE Noord-Holland een interprovinciale samenwerking ontstaan. Via een gezamenlijke opdracht en afspraken over de capaciteitsverdeling streeft het collectief naar het effectiever inzetten van ruivangsten, het verlichten van de administratieve druk en complexiteit en tevens naar het verminderen van de kosten.

In 2023 hebben de ruivangsten wederom plaatsgevonden in Noord-Holland. De potentiële locaties zijn voor en tijdens de ruivangsten gemonitord en gedurende de vangdagen is er altijd een medewerker van de FBE Noord-Holland in het veld aanwezig geweest.

Beheer in bijzondere gebieden – het gecoördineerd beheer

Het beheer van ganzen richt zich op populatiebeheer in de meest effectieve periode, namelijk het vroege voorjaar (februari-maart-april). Om beheer ook mogelijk te maken in waterrijke en natuurgebieden heeft de FBE Noord-Holland in samenwerking met partners een pilotproject gestart onder de noemer “gecoördineerd beheer”. In dit project wordt het beheer uitgevoerd door faunabeheerders die in opdracht werken van de FBE Noord-Holland.

Om te kunnen beheren in Natura 2000-gebieden zijn gebiedsvergunningen nodig, of moet het beheer worden opgenomen in de Natura 2000-beheerplannen. Daarvoor dient uitgebreid te worden getoetst hoe het beheer kan worden uitgevoerd zonder dat dit de natuurdoelen van het gebied schaadt. Deze toetsing wordt beschreven in een passende beoordeling, opgesteld door een onafhankelijk ecologisch adviesbureau. Dit arbeidsintensieve proces is gestart in 2022 en is afgerond in 2023.

In totaal zijn er zeven passende beoordelingen gemaakt voor tien Natura 2000-gebieden. Voor vier gebieden is een vergunningaanvraag aangevraagd en verleend. Zes passende beoordelingen zijn opgenomen in een beheerplan. Download hier de passende beoordelingen en de vergunningen.

Voor het uitvoeren van ganzenbeheer in Natura 2000-gebieden vereisen de gebiedsvergunningen het gebruik van een geluiddemper. Voor het aanschaffen, houden en

gebruiken van een geluiddemper is een ontheffing van het ministerie van Justitie noodzakelijk. De FBE Noord-Holland faciliteert dit proces. In totaal zijn er in 2023 twee ontheffingen gerealiseerd.

Het beheer heeft in 2023 plaats kunnen vinden in de Natura2000-gebieden Polder Zeevang, Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen gedurende de periode februari, maart en april.

6 Hoefdieren

6.1 Ree

Op 23 juni 2021 heeft het bestuur van de FBE Noord-Holland het Faunabeheerplan Ree vastgesteld. Dit faunabeheerplan is gericht op het voorkomen van schade. Ingrijpen in de populatie middels afschot is vooralsnog niet noodzakelijk geacht. Er zijn namelijk nog mogelijkheden om schade preventief te voorkomen. Het plan is bedoeld voor grondeigenaren, grondgebruikers zoals natuurorganisaties en gemeenten, zodat zij gerichte preventieve maatregelen kunnen nemen.

De activiteiten in 2023 omvatten het laten uitvoeren van de tellingen, het monitoren en rapporteren van de valwildgegevens, en de inzet van andere middelen dan afschot om aanrijdingen te voorkomen.

6.2 Damhert

Op 26 juni 2020 heeft het bestuur van de FBE Noord-Holland het Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse Duingebied 2020-2026 (FBP Damhert) vastgesteld. Op 20 oktober 2020 hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland dit plan goedgekeurd. Op 9 maart 2021 volgde de definitieve goedkeuring, nadat ook Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hadden ingestemd met het besluit.

Het beheer wordt uitgevoerd op basis van een ontheffing binnen en buiten het leefgebied. Jaarlijks stelt de FBE Noord-Holland een tel- en beheerrapportage op waarin de voortgang van het beheer wordt gerapporteerd en advies wordt gegeven over het volgende beheerseizoen.

Voor het beheer van de damherten bestaat ook altijd belangstelling vanuit de media. Jaarlijks staat de Faunabeheereenheid, in nauw overleg met de terreinbeheerders, media te woord over dit onderwerp.

6.3 Valwild

Voor de afhandeling van wildaanrijdingen van damhert en ree is door de Provincie aan de Faunabeheereenheid Noord-Holland een opdracht afgegeven (nog afgegeven onder de Wet natuurbescherming. De uitvoering door de Provincie belegd bij Stichting Valwild Nederland. De Faunabeheereenheid rapporteer over de aantallen wildaanrijdingen.

7 Exoten en plaagdieren

7.1 Exoten

Exoten, of uitheemse plant- en diersoorten, zijn soorten die van nature niet in Nederland voorkomen, maar hier door toedoen van de mens terecht zijn gekomen. De Europese Unie heeft een lijst opgesteld van exotische planten en dieren die schadelijk zijn voor de inheemse natuur en dus onwenselijk zijn in de EU.

Op die lijst staan drie diersoorten die in Noord-Holland voorkomen en op basis van een provinciale opdracht worden bestreden: de nijlgans (Alopochen aegyptiacus), de rosse stekelstaart (Oxyura jamaicensis) en de wasbeerhond (Nyctereutes procyonoides). Het sikahert (Cervus nippon) staat nog niet op de EU-lijst, maar is door een Europese werkgroep ter bescherming van de biodiversiteit (SEBI) wel al als zeer ongewenste soort bestempeld waarvoor bestrijding noodzakelijk is.

De FBE Noord-Holland zorgt dat de opdrachten via FaunaSpot beschikbaar zijn voor faunabeheerders en rapporteert jaarlijks over het gebruik ervan.

7.2 Plaagdieren

Een plaagdier is een dier dat in grote aantallen voorkomt, met eigenschappen die door mensen als beschadigend, lastig of om andere redenen ongewenst worden beschouwd.

Op verzoek van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de Provincie Noord-Holland heeft de FBE Noord-Holland in 2022 een aanvraag ingediend voor het bestrijden van de bruine en zwarte rat met een luchtdrukgeweer in de hele provincie. Dit omdat deze organisaties aangeven dat het aantal ontheffingsaanvragen voor de bestrijding van plaagdieren met een luchtdrukwapen aanzienlijk was toegenomen als gevolg van het verbod op bepaalde bestrijdingsmiddelen.

Via deze provinciebrede ontheffing kunnen ratten worden bestreden met een minimum aan administratieve lasten. Doordat de gedode dieren geregistreerd moeten worden in FaunaSpot, kan het gebruik van de ontheffing en de resultaten van de bestrijding bovendien beter gemonitord worden.

De FBE Noord-Holland zorgt dat de ontheffing beschikbaar is voor faunabeheerders. Daarnaast rapporteert jaarlijks over het gebruik ervan gerapporteerd en worden vragen over de uitvoering beantwoordt.

8 Databeheer

Data vormen de basis voor de onderbouwing van faunabeheerplannen en het verantwoorden van het gebruik van ontheffingen, vrijstellingen en opdrachten. Data geven inzicht of er een maatschappelijk belang in het geding is, of ingrijpen wenselijk is en of nog wordt voldaan aan de wettelijke vereisten ten aanzien van de staat van instandhouding. Tevens geven de verschillende datastromen inzicht in de effectiviteit van het toegepaste beheer en kunnen deze indien nodig worden aangepast dan wel uitgebreid. Bij het opstellen van faunabeheerplannen maakt de FBE Noord-Holland gebruik van data die zijn verzameld onder coördinatie van de FBE Noord-Holland en van data uit het Netwerk Ecologische Monitoring. De FBE Noord-Holland draagt via data-analyses en advies bij aan een voortdurend proces van verbetering van dataverzameling, verwerking en beschikbaarstelling.

8.1 Registreren

Afschot

Vanuit de Omgevingswet heeft de FBE Noord-Holland een wettelijke taak in het verzamelen en verwerken van data over het aantal gedode dieren. Hiervoor werd voorheen het FaunaRegistratieSysteem (FRS) gebruikt. Sinds 1 januari 2023 maakt de FBE Noord-Holland gebruik van het zelf ontwikkelde systeem FaunaSpot.

De overstap werd gemotiveerd door de groeiende maatschappelijke vraag naar navolgbare data en de geconstateerde discrepantie in de afschotdata, zoals die is beschreven in de Evaluatie van het Ganzenbeheerplan 2015-2020 Noord-Holland en blijkt uit signalen vanuit het AEWA-verband. De FBE Noord-Holland heeft daarom in 2022 de dataset met beheerdata van ganzen (afschotgegevens) en het proces van registreren geanalyseerd. Hierbij werd onderzocht welke verbeteringen mogelijk zijn om onjuistheden te voorkomen die zouden kunnen leiden tot een over- of onderschatting van het aantal geschoten dieren. Het registratiesysteem voor afschot speelde een centrale rol in bijna alle aanbevelingen.

FaunaSpot is een mobiele registratieapp die is ontworpen voor iedereen die bijdraagt aan faunabeheer in Noord-Holland. Met deze app kunnen, naast afschot, ook nestbehandeling en de preventieve maatregelen makkelijk en snel worden geregistreerd. Met het bijbehorende dashboard kunnen gebruikers hun registraties direct terugzien, dataselecties maken en registraties downloaden. Deze functionaliteit faciliteert het proces voor aanvragen van schadetegemoetkomingen.

FaunaSpot koppelt registraties automatisch aan een locatie. Afschot en nestbehandeling moeten worden voorzien met een foto. Deze registraties worden bovendien op een wetenschappelijk onderbouwde manier maandelijks gevalideerd. Het gebruiksgemak en het proces van validatie van ingevoerde data maken FaunaSpot uniek. FaunaSpot is continu in ontwikkeling, waarbij wordt gestreefd naar het behouden en verbeteren van het gebruikersgemak en de kwaliteit van de data.

In 2023 is met name aandacht uitgegaan naar de mogelijkheden voor registratie van ‘grofwild’. Daarnaast is een analyse uitgevoerd of de indertijd opgestelde noodzakelijke

verbeteringen met Faunaspot en de communicatieprocessen daaromheen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Dit bleek het geval te zijn. Verder is het proces gestart om het gebruiksgemak van het dashboard te vergroten en zijn noodzakelijke juridische documenten afgerond over rechten en plichten van de leverancier en Faunabeheereenheid.

Preventieve maatregelen

Schade aan de wettelijke belangen wordt bij voorkeur voorkomen door inzet van preventieve middelen. Dit is niet alleen een wettelijke vereiste, maar ook een groeiende maatschappelijke behoefte. De interpretatie van de hoeveelheid inspanning voor preventie is onderwerp van jurisprudentie en - binnen de wettelijke kaders - politieke beleidsvorming in de Provincie.

De kennis over de effectiviteit van verschillende preventieve middelen is nog beperkt. Veel middelen lijken slechts beperkt of tijdelijk te helpen, omdat dieren er snel aan wennen. Het is daarom van belang om verschillende maatregelen en methoden af te wisselen.

De FBE Noord-Holland heeft formeel geen onderzoekstaak. Wel stimuleert zij onderzoek door advies te geven en data aan te leveren. Data vormen de basis voor nieuwe kennis. Mede daarom heeft de FBE Noord-Holland de registratie van preventieve middelen mogelijk gemaakt in FaunaSpot. Verder heeft de FBE Noord-Holland haar kennis up-to-date gehouden door het volgen van internationale wetenschappelijke publicaties en samenwerking met vooraanstaande soortenexperts.

8.2 Schadetegemoetkoming

Grondgebruiker zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen of beperken van schade aan gewassen of landbouwhuisdieren. Om schade te voorkomen kunnen – en moeten soms – preventieve maatregelen genomen worden. Dit zijn in eerste instantie maatregelen met niet-dodelijke middelen. Als er een ontheffing of vrijstelling is verleend, kunnen ook dodelijke maatregelen worden genomen. Wanneer ondanks deze maatregelen toch schade optreedt, kunnen grondgebruikers onder bepaalde voorwaarden een aanvraag indienen voor een tegemoetkoming in schade bij BIJ12.

Om voor een schadetegemoetkoming in aanmerking te komen moet aantoonbaar adequaat gebruik zijn gemaakt van de mogelijkheden die de ontheffing biedt. Als er een ontheffing of vrijstelling voor afschot beschikbaar is, moet de grondgebruiker minimaal twee verschillende dagen per week afschot van de schadeveroorzakende diersoorten (laten) uitvoeren. BIJ12 toetst dit ‘adequaat gebruik’ van de ontheffing. Wanneer de ontheffing of vrijstelling niet naar behoren is gebruikt, dat wil zeggen als er niet minstens twee keer per week is gejaagd, kan de aanvraag worden afgewezen. De grondgebruiker heeft dan geen recht op een schadetegemoetkoming.

De inzet van preventieve middelen en bejaagacties kunnen in Noord-Holland worden geregistreerd in FaunaSpot. FaunaSpot is echter alleen ontwikkeld om te voldoen aan de wettelijke plicht voor registratie van het aantal gedode dieren en preventieve maatregelen, en daarbij een hoge kwaliteit van data aantoonbaar te kunnen waarborgen. Het dashboard is dus niet ontworpen als tool voor het onderbouwen van schadetegemoetkomingen. Hoewel FaunaSpot vele voordelen biedt heeft dit ontwerp ten opzichte van een voorgaand registratiesysteem geleid tot hogere administratieve lasten bij zowel de gebruikers als bij de FBE Noord-Holland en BIJ12. Ter illustratie: 80% van de vragen aan de helpdesk (mail en

telefonisch) gaan over schadetegemoetkoming. Op jaarbasis betekent dit 300 extra werkuren, wat overeenkomt met 2,5 maand werk voor een medewerker.

Omdat is gebleken dat de kwaliteit van de data ook afhankelijk is van de schadetegemoetkoming, is een maximale scheiding tussen beide doelen gewenst. Om met behoud van de kwaliteit van de data het administratieve proces voor aanvragen van schadetegemoetkoming te vereenvoudigen, is in 2023 tijd besteed aan analyse en voorstellen voor aanpassing van het dashboard, maar ook aan voorstellen voor de communicatie over de voorwaarden voor schadetegemoetkoming door Provincie en BIJ12. Implementatie van de bevindingen en aangepaste ontwerpen zal in 2024 plaatsvinden.

8.3 Toezicht en handhaving

De FBE Noord-Holland heeft geen wettelijke taak en daarmee bevoegdheden in het kader van toezicht en handhaving van Faunabeheer. Deze taken zijn belegd bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, de Politie en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Het is in het belang van de FBE Noord-Holland dat de wet in het veld wordt nageleefd en dat daar een goede controle op is. De FBE Noord-Holland voorziet de genoemde organisaties conform de regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van informatie wanneer dat nodig is.

Door middel van beveiligde berichten kunnen vorderingen worden gedaan en deelt de FBE Noord-Holland informatie uit FaunaSpot. Wanneer er sprake is van het delen van persoonsgegevens in het kader van een vordering op basis van de Algemene wet Bestuursrecht wordt de gebruiker van FaunaSpot door de FBE Noord-Holland geïnformeerd.

8.4 Tellingen

Jaarlijks analyseert de FBE Noord-Holland de trend van de populatie-ontwikkeling voor alle diersoorten waarvoor faunabeheer plaatsvindt. Voor de ganzen wordt naast de trend ook de populatieomvang en verspreiding bepaald. De FBE Noord-Holland maakt hierbij gebruik van verschillende tellingen die worden uitgevoerd door verschillende organisaties, zoals de WBE's, Sovon en de Zoogdierenvereniging. De resultaten van deze tellingen worden jaarlijks gepubliceerd in het jaarverslag van de FBE Noord-Holland. Langjarige trends en ontwikkelingen worden gedocumenteerd in de faunabeheerplannen.

Tellingen

De FBE Noord-Holland organiseert in samenwerking met partners de tellingen van damherten en reeën in het voorjaar en in juli de telling van ganzen. Deze tellingen worden jaarlijks volgens vaste protocollen uitgevoerd in vaste telgebieden. Door ieder jaar op dezelfde wijze te tellen kan worden vastgesteld of de aantallen toenemen, afnemen of stabiel blijven. Daarnaast is het doel dat de data op provinciaal, nationaal en internationaal niveau gebruikt kunnen worden voor diverse doeleinden, bijvoorbeeld (inter)nationale onderzoeken (zoals AEWA) en beleidsontwikkeling. De resultaten van deze tellingen worden verwerkt in een rapportage.

Download hier de tel- en beheerrapportage van damherten.
Download hier de telrapportage ganzen.

Actualisatie telprotocol juli-telling ganzen

Om een beeld te krijgen van de omvang en verspreiding van de ganzenpopulaties in Nederland wordt er sinds 2005 op de derde zondag van juli een landelijke ganzentelling uitgevoerd. Deze telling is een belangrijke momentopname om aantallen, ontwikkeling en verspreiding van de aanwezige ganzenpopulaties te volgen. De tellingen worden in de meeste provincies uitgevoerd door de WBE's en gecoördineerd door de FBE's. In enkele provincies is de coördinatie en uitvoering in handen van Sovon Vogelonderzoek Nederland. In 2012 hebben alle betrokken organisaties afspraken gemaakt over het proces en de uitvoering, en hebben zij een telprotocol aangewezen om standaardisatie te waarborgen.

Met de gestegen kwaliteitseisen en opgedane ervaringen van de afgelopen jaren is de bestaande telprotocol voor de julitelling toe aan een actualisatie. Daarbij is het van belang te zorgen dat de historische telreeksen bruikbaar blijven en trendbreuk te voorkomen. Door het telprotocol te actualiseren zal de bestaande telling voldoen aan de (inter)nationale kwaliteitseisen, waardoor deze blijvend bruikbaar is bij beleidsvorming. De FBE Noord-Holland is in 2023 hiermee begonnen en voert dit namens de Provincies en de FBE's uit in samenwerking met Sovon. Afronding wordt voorzien in 2024.

Invoeren nieuw registratiesysteem voor tellingen

Er is een duidelijke behoefte in het steeds sneller liefst real-time beschikbaar willen hebben van gegevens, op zowel provinciaal als regionaal niveau. Daarnaast is er de wens om tellingen meer te automatiseren. Hiermee wordt het makkelijker om de tellingen op een wetenschappelijk verantwoorde en consistente wijze uit te voeren. In samenwerking met de KNJV Noord-Holland is tijdens de juli telling van de ganzen op Texel getest met AviMap van SOVON. Deze pilot was succesvol en op basis van deze resultaten is in samenspraak met de KNJV Noord-Holland besloten in 2024 AviMap voor de julitelling ganzen in te voeren. Met de invoering van AviMap wordt de verzameling van data eenvoudiger en uniformer, en wordt de onafhankelijke wetenschappelijke verantwoording van de gegevens nog beter gewaarborgd.

Lees hier het verslag van de ervaring van de pilot met AviMap.

9 Communicatie

Faunabeheer en schadebestrijding is niet beperkt tot vakmensen, maar heeft brede maatschappelijke aandacht. Inwoners, bestuurders en faunabeheerders hebben behoefte aan feitelijke, heldere informatie. De communicatie richt zich op iedereen die meer wil weten over het voorkomen en handelen rondom schade door wilde dieren. Dit omvat verschillende aspecten, zoals de introductie van een diersoort, het inzetten van preventie ter voorkoming van mens-dier conflicten en, in uitzonderlijke gevallen waar preventie niet meer helpt, het gebruik van dodelijke middelen zoals afschot. De communicatie is bedoeld om helderheid te verschaffen over deze kwesties en bewustzijn te vergroten over de maatregelen die worden genomen.

9.1 Website

FBENoordHolland.nl

Op de website fbenoordholland.nl is informatie te vinden over de FBE Noord-Holland en haar activiteiten. Deze informatie is voor een breed publiek en biedt inzicht in het werk van de FBE Noord-Holland. Jagers, faunabeheerders en anderen kunnen tevens via de faunakalender op een eenvoudige wijze de beheermogelijkheden raadplegen. Hiermee wordt het beheer gefaciliteerd en hebben geïnteresseerden inzicht in de wettelijk toegestane maatregelen.

Faunaspot.nl

Voor FaunaSpot is een eigen platform gemaakt faunaspot.nl. Hier is alle informatie over het registratiesysteem te vinden en kunnen gebruikers zich aanmelden voor een account. Geïnteresseerden kunnen meer te weten komen over de voordelen van de app voor verschillende gebruikersgroepen. Daarnaast bevat de website een uitgebreide Q&A en handleidingen voor de app en het dashboard. Om gebruikers actief te informeren wordt gebruik gemaakt van de nieuwsbrief (zie 9.3).

Ganzenplan.nl

Voor het interprovinciale ganzenplan 2024-2030 is ook een aparte website gemaakt, www.ganzenplan.nl. Hier kunnen geïnteresseerden niet alleen uitgebreide informatie vinden maar ook concepthoofdstukken vinden en eventueel van commentaar voorzien.

9.2 Faunakalender

De wet- en regelgeving rondom beheren is complex. Niet alleen voor het brede publiek dat eventueel wordt geconfronteerd met de uitvoering, maar ook voor de uitvoerders.

De FBE Noord-Holland heeft als ambitie dat iedereen gemakkelijk kan achterhalen wat wel en niet is toegestaan, en waarom. Hiervoor heeft de FBE Noord-Holland de faunakalender ontwikkeld. De kalender geeft duidelijk en overzichtelijk weer wanneer en onder welke voorwaarden schadebestrijding mogelijk is. Zo kan de teler nagaan wat er mogelijk is aan bestrijding als hij over drie maanden bloemkool plant, kan de schadebestrijder op elk moment over actuele beheerinformatie beschikken en kan een wandelaar ter plekke zelf bekijken of wat hij ziet in het veld wel toegestaan is.

9.3 Nieuwsbrief

Via de nieuwsbrief ontvangt iedereen die zich daarvoor heeft aangemeld de laatste nieuwtjes, interviews en artikelen die dieper op een onderwerp ingaan. De nieuwsbrief is in 2023 zestienmaal uitgebracht. Inmiddels zijn er meer dan 2.500 abonnees en opent meer dan 70% van de ontvangers de nieuwsbrief.

9.4 Helpdesk

De FBE Noord-Holland is bereikbaar voor iedereen met vragen over faunabeheer. Dit kan via de telefoon, e-mail, of door een bezoek te brengen aan het kantoor in Haarlem.

De FBE Noord-Holland is telefonisch bereikbaar op maandag tot en met donderdag tussen 9.00 en 12.00 uur. Hiervoor is een digitale telefooncentrale ingericht. Soms is het druk en kan vanwege de omvang van het team niet altijd meteen worden opgenomen. Een gemiste oproep wordt dan binnen 24 uur teruggebeld.

Via e-mail is de FBE Noord-Holland 24 uur per dag bereikbaar. Er wordt gestreefd naar beantwoording binnen 48 uur.

Ook kan er worden afgesproken op het kantoor in Haarlem of op een andere locatie.

Ook in 2023 wisten faunabeheerders, grondgebruikers, publiek en journalisten de FBE goed te vinden.

9.5 Jaarverslag

De FBE Noord-Holland legt verantwoording af over het gevoerde beleid en de resultaten via het jaarverslag en de tel- en beheerrapportages in woord en cijfers. De FBE Noord-Holland streeft ernaar om verzamelde gegevens over aantalsontwikkelingen en aantallen gedode dieren zo snel mogelijk online beschikbaar te maken. Met de invoering van FaunaSpot en AviMap wordt dit makkelijker.

9.6 Op uitnodiging

In 2023 heeft de FBE Noord-Holland presentaties gegeven over faunabeheer. In totaal waren dit er zeven. In het kader van FaunaSpot tien. Op uitnodiging leveren we ook informatie aan over faunabeheer zoals voor de wijkkrant van wijkraad Molenwijk Haarlem.

9.7 Pers

Vanwege de maatschappelijke gevoeligheden hebben ook de media vaak belangstelling voor faunabeheer. De FBE Noord-Holland beantwoord jaarlijks diverse vragen van de pers.